

Ω. ΣΚΑΣ ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΘΑΛΙΑΤΟΣ

Δέν ζέρω λί φοροῦσε διὸ κεφάλι. Τὰ ρούχα ἴης δέν εἶχαν οὔτε σχῆμα οὔτε χρώμα. Ἐμπήκε διὸ ἠραφίω κραλιώνιας διήν ἀγκαλιὰ δύο παιδιὰ καὶ σέρνονιας ἴεσσα. Καδένα ἔκλαιε ἢ ἐφώναζε μὲ ἰδιαίτερο ἴροπο. Ἄλλο ἱραβοῦσε τὸ φουδιάνι ἴης, ἄλλο τὰ μαλλιά ἴης. Ἐνα ἀγγόρι ὡς ἱριῶν χρονῶν ἔβρεμε μὲ κάλι παράζενα ἀναφιηλιά, χωρὶς νὰ κλαίει. Ὅλα μαζί -- φριχτὴ συμφωνία -- ἐκοίταζαν τὴ μητέρα ἴους ὅπως οἱ μουσικοὶ τὸ μαέστρο. Ἀδὴ ὅμως εἶχε ξεχάσει τὴν παρλιούρα ἴης σ' ἓνα κομφὸ ἠραφειάκι ἀπὸ ασαίου.

Στάθηκε μπροστὰ μας μὲ ὀρδάνοιχα μάτια. Κάλι σὰν φεύτικο ἴελιο, μιὰ ἠκριμάλα οἴκλου πρὸς τὸν ἑαυτὸ ἴης, ἐξηγοῦσε τὰ λόγια ἴης. Ἦσαν Ἀρμένισσα. Ὁ ἀνδρας ἴης ἐπέδανε σ' ἓνα χωριό, κ' ἦρθε ἀπὸ κεῖ θηλώνιας φωμὶ μιὰ τὰ παιδιὰ ἴης. Τώρα παρακαλοῦσε νὰ δειασοδεῖ. Κάποιος πού ἦζερε τὴ γλώσσα ἴης ἴης εἶπε ὅτι δέν ὄπηρχε πουδενα δέσις. Καὶ καδὼς δέν ἦδεχε νὰ καταλάβει, τὴν ἔβλαχαν ἔζω διὸ διάδρομο. Ἐμεινε ζαπχωμένη μὲ τὰ παιδιὰ ἴης ὡς τὸ μεσημέρι. Τὴν ἄλλη μέρα, ἢ ἴδια ἰδορία. Ἦρθε πολλές φορές ἀκόμη.

Ἐπιλέχους τὴν ἔριζαν σὲ μιὰ ἀποδίκη. Τριάντα οἰκογένειες προσφύγων πού ἔμεναν ἐκεῖ μέσα εἶχαν χωρίσει τὰ νοικοκυριά ἴους πρόχειρα, μὲ φανταστικούς τοίχους. Ἀπόγοι, κασέχες, κουβέρτες ἀπχωμένες, ζύχα βαχμένα διή ἠραμμή, ἐσχημάτιζαν λεράβωνα, τὰ μαχητικὰ λεράβωνα ἴης λεχουλαίας ἀμόνης. Σ' αὐτὲς τὶς φωχιές ἀκινήτουσαν ἢ ἐσάχεσαν πένδιμα σκιές ἀνθρώπων. Τρεῖς ἱρεῖς, πέντε πέντε, σκορπισμένοι ἀνάμεσα σὲ ρουπαρὰ ρούχα καὶ ὄποχέιμαλα ἐπίπλων, ἦσαν σὰ νὰ φιδύριζαν παραμῦδια ἢ νὰ προσπαδοῦσαν σιγὰ ν' ἀποτινάξουν τὸ σκολάδι.

Τώρα ἢ ἀποδίκη φωλίεται ἀπὸ ἓνα κερὶ. Κάποιο δέμα τοχιμμένο μὲ καθαρὸ ἄσπρο πανὶ ἔχει τοποδεληδεῖ προσεκτικὰ, κάδετα πρὸς τὸν τοῖχο, χάμου. Ἐῖναι τὸ μικρότερο ἀπὸ τὰ ἔξι παιδιὰ ἴης Ἀρμένισσας, πού πέδανε λίγες ὥρες μετὰ τὴν ἐγκατάστασή ἴους. Τ' ἀδέλφια ἴους παίξουν ἔζω διὸν ἦλιο. Ἡ μητέρα, ζαχαφρωμένη, παραδέκει μιὰ λεχουλαία φορὰ τὸ μωρὸ ἴης. Οἱ ἄλλες ἠυναῖκες τὴ μακαρίζουν, μιὰλί δὰ μπορέσει ἀπὸ αὔριο νὰ πιάσει δουχειά. Ἐῖναι σχεδὸν εὐλοχίς. Καὶ ὁ νεκρὸς ἀκόμη περιμένει μὲ ἴσση ἀζιοπρέπεια.

Κ. Σ. Καρυωτάκης

Κώστας Καρυωτάκης, "Τρεῖς μεγάλες χάρες", (γραφὴ Ἰανουάριος 1928)

100 ΧΡΟΝΙΑ ἀπὸ το 1922:

Ταυτότητες, δομές, πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου και ειδικά στις Νέες Χώρες 1922

Πρόγραμμα δράσεων και έρευνας
με αφορμὴ τὸ ἐπετειοκὸ ἔτος γιὰ τὸ 1922

3η ΗΜΕΡΙΔΑ:

Αφηγήσεις της Μικρασιατικής Καταστροφής: χώρος και κοινωνία

Δευτέρα

19.12.2022

ὥρα 18.00

Πολιχὼρος Πολιτισμοῦ
ἘΝΕΚΕΝ (Προξένου Κορομηλά 37)

διοργάνωση

1997-2022: 25 ΧΡΟΝΙΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

&

Ὁμιλὸς Θέλων Θεσσαλονίκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς και ο Όμιλος Φίλων Θεσσαλονίκης του ΙΝΠ διοργανώνουν τη 3η επετειακή εκδήλωση μνήμης για τα 100 χρόνια από το 1922 στο πλαίσιο ενός προγράμματος με θέμα **«Εκατό χρόνια από το 1922: Ταυτότητες, δομές, πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου και ειδικά στις Νέες Χώρες»**.

Συγκεκριμένος στόχος της 3ης εκδήλωσης είναι η ανίχνευση των κοινωνικών και πολιτικών επιπτώσεων των ποικίλων οικιστικών προγραμμάτων εγκατάστασης των προσφύγων σε όλη την επικράτεια, μέσα από χωροκοινωνικές αφηγήσεις καθώς και από τις εγγραφές τους στο φαντασιακό, το συμβολικό και τη βιωμένη εμπειρία.

Καλαμαριά, αρχές δεκαετίας 1950

Τούμπα, τελετή Αγισμού, αρχές δεκαετίας 1930

Πρώτη εγκατάσταση στην περιοχή της Τούμπας, 1923-24

ΠΗΓΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ:

ΙΑΠΕ Δ. Καλαμαριάς, 2004

Παλιές φωτογραφίες της Θεσσαλονίκης - Old Photos of Thessaloniki,
<https://www.facebook.com/groups/oldthessaloniki>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 18.00** Προβολή αποσπασμάτων από ντοκιμαντέρ και ταινίες-
Κώστας Καρυωτάκης, "Ένας πρακτικός θάνατος", Ανάγνωση: **Τέλλος Φίλης**
- 18.15** **Σάσα Λαδά**, Ομ. Καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής ΑΠΘ
Εισαγωγή

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Οι νέοι προσφυγικοί Οικισμοί

- 18.30-18.45** **Βασ. Κολώνας**, Καθηγητής Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
Προσφυγικοί οικισμοί, Συνέχειες και ασυνέχειες στην αρχιτεκτονική της κατοικίας
- 18.45-19.00** **Αθηνά Βιτοπούλου**, Επικ. Καθηγήτρια Τμ. Αρχιτεκτόνων
Μηχανικών ΑΠΘ
Εκσυγχρονισμός και εξάλειψη προσφυγικών ιχνών. Ο συνοικισμός της Αγίας Φωτεινής στη Θεσσαλονίκη ως παράδειγμα αυθόρμητης αυτοστέγασης
- 19.00-19.15** **Έλσα Κοντογεώργη**, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερευνών της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού, Ακαδημία Αθηνών
Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή: όψεις της κατάστασης στη Μακεδονία κατά την περίοδο της άφιξης των προσφύγων και της ανταλλαγής των πληθυσμών.
- 19.15-19.30** Συζήτηση- συντονίζει: **Μαρία Καβάλα**, Επικουρη καθηγήτρια, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Α.Π.Θ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Αναπαραστάσεις του φαντασιακού και του συμβολικού

- 19.30-19.45** **Βασίλης Βασιλειάδης**, Επικ. Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας ΑΠΘ
Η γλώσσα, ο τόπος, ο προσφυγικός εαυτός σε λογοτεχνικά κείμενα για τη Μικρά Ασία
- 19.45-20.00** **Άνθη Καρρά**, Νομικός και Μεταφράστρια
Αβραάμ Παπάζογλου, ανάμεσα στην Πόλη και τη Σαλονίκη. Μετεγκατάσταση και μεσοδιάθεση στο χώρο της λογοτεχνίας και της τέχνης στο Μεσοπόλεμο
- 20.00- 20.15** **Γιώργος Ανδρίτσος**, Ιστορικός, Ανεξάρτητος ερευνητής
Η "δύσκολη" εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στην Ελλάδα στις ελληνικές ταινίες μυθοπλασίας μεγάλου μήκους από το 1945 μέχρι το 1981
- 20.15-20.30** **Κωνσταντίνος Αβραμίδης**, Λέκτορας Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου, **Πλάτων Ησαΐας**, Αρχιτέκτων - Architectural Association, **Όλγα Μπαλαούρα**, Δρ. Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος - ερευνήτρια, μαζί με τους **Post-Spectacular Office**.
Καισαριανή 22: Ιστορίες και Προτάσεις
- 20.30-21.00** Συζήτηση, Συμπεράσματα
συντονίζει: **Απόστολος Λυκεσάς**, δημοσιογράφος, συγγραφέας